

Biuletyn MSSF Naprzeciw Standardom

W tym wydaniu:

- I. **Nowy standard dotyczący konsolidacji (MSSF 10)**
(Str. 2)
- II. **Nowy standard regulujący rozliczanie wspólnych ustaleń umownych (MSSF 11)**
(Str. 10)
- III. **Nowy standard regulujący ujawnianie informacji na temat zaangażowania w inne jednostki (MSSF 12)**
(Str. 14)

Zawierający:

Listę MSSF, które jeszcze nie weszły w życie albo nie zostały jeszcze zatwierdzone przez UE

I. Nowy standard dotyczący konsolidacji (MSSF 10)

Streszczenie

- Celem MSSF 10 jest wypracowanie wspólnej podstawy konsolidacji dla wszystkich jednostek, niezależnie od charakteru podmiotu inwestycji. Uznano, że podstawą taką jest sprawowanie kontroli.
- Definicja kontroli obejmuje trzy elementy: władzę nad podmiotem inwestycji, ekspozycja lub prawo do zwrotów wypracowanych przez ten podmiot oraz zdolność sprawowania władzy przez inwestora nad podmiotem inwestycji w celu wpłynięcia na wysokość zwrotów.
- MSSF 10 zawiera szczegółowe wytyczne dotyczące zastosowania zasady sprawowania kontroli w różnych sytuacjach, w tym w odniesieniu do relacji agencyjnych i posiadania potencjalnych prawach głosu.
- W przypadku zmiany faktów lub okoliczności inwestor musi dokonać ponownej oceny swojej zdolności do sprawowania kontroli nad podmiotem inwestycji.
- MSSF 10 zastępuje fragmenty MSR 27 dotyczące terminów i sposobów sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego przez inwestora oraz eliminuje interpretację SKI-12 w całości.
- Standard wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2013 roku z możliwością wcześniejszego zastosowania w określonych okolicznościach.

Wprowadzenie

12 maja 2011 roku RMSR wydała standard MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, który zastąpi MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdanie finansowe” oraz interpretację SKI-12 „Konsolidacja – jednostki specjalnego przeznaczenia”. Równocześnie RMSR wydała następujące nowe standardy i modyfikacje istniejących standardów:

- **MSSF 11** „Wspólne ustalenia umowne” (w kolejnym rozdziale zawarte jest streszczenie niniejszego standardu);
- **MSSF 12** „Ujawnienia na temat zaangażowania w inne jednostki” (w ostatnim rozdziale zawarte jest streszczenie niniejszego standardu);
- **MSR 27** „Jednostkowe sprawozdania finansowe” (wersja z 2011 roku) został zmodyfikowany w związku z wydaniem MSSF 10; zmiany nie dotyczą jednak obecnie obowiązujących zasad odnośnie jednostkowego sprawozdania finansowego;
- **MSR 28** „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólne przedsięwzięcia” (wersja z 2011 roku) został zmodyfikowany w taki sposób, by odpowiadał postanowieniom MSSF 10 i MSSF 11.

Wszystkie standardy z „pakietu pięciu” obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub później z możliwością wcześniejszego zastosowania - pod warunkiem jednoczesnego wdrożenia wszystkich pięciu standardów. Jednostka może jednak zastosować wymogi dotyczące ujawnienia informacji zawarte w MSSF 12 bez konieczności wcześniejszego zastosowania całego standardu (a zatem i pozostałych pięciu z „pakietu”).

Przegląd najistotniejszych zmian

Podstawą konsolidacji w MSSF 10 jest wyłącznie zdolność sprawowania kontroli, niezależnie od charakteru podmiotu inwestycji, co eliminuje metodę ryzyka i korzyści przedstawioną w SKI-12.

MSSF 10 określa następujące trzy elementy kontroli:

- władzę nad podmiotem inwestycji,
- ekspozycję lub prawo do zmiennych zwrotów wypracowanych w wyniku zaangażowania w dany podmiot inwestycji,
- zdolność do sprawowania władzy inwestora w celu wpłynięcia na wysokość zwrotów wypracowywanych przez podmiot inwestycji.

Tylko po spełnieniu wszystkich trzech elementów kontroli inwestor może uznać, że sprawuje kontrolę nad podmiotem inwestycji. Oceny kontroli dokonuje się na podstawie faktów i okoliczności, a wyciągnięty wniosek podlega weryfikacji, jeżeli wystąpią przesłanki sygnalizujące zmianę w co najmniej jednym z w/w elementów kontroli.

Spostrzeżenia

W toku prac nad MSSF 10 RMSR wskazała cztery obszary rozbieżności w procesie oceny, czy dany podmiot inwestycji powinien podlegać konsolidacji, czy nie:

- kiedy inwestor kontroluje podmiot inwestycji bez posiadania większości praw głosu,
- jednostki specjalnego przeznaczenia i zastosowanie koncepcji „istoty ekonomicznej” ujętej w SKI-12,
- kwestie dotyczące stosunku mocodawcy i agenta oraz
- uwzględnienie praw ochronnych inwestora.

Rada uznała, że różnice między MSR 27 a SKI-12 w tym zakresie doprowadziły do niekonsekwencji w stosowaniu koncepcji kontroli. W efekcie podjęto decyzję o rezygnacji z oddzielnych wytycznych przedstawionych w SKI-12.

Element kontroli: władza

„Władza” polega na tym, że aktualnie posiadane przez inwestora prawa umożliwiają mu kierowanie działaniami mającymi znaczący wpływ na poziom zwrotów generowanych przez podmiot inwestycji („istotne działania”). Władza najczęściej ma formę praw głosu uzyskanych za pośrednictwem instrumentów kapitałowych, ale może również przyjmować postać innych warunków umownych. Wykonywanie praw kierowania istotnymi działaniami nie jest warunkiem posiadania władzy przez inwestora. Jeżeli kilku inwestorów posiada prawa kierowania różnymi istotnymi działaniami, muszą oni zdecydować, które z tych działań mają największy wpływ na poziom zwrotów generowanych przez podmiot inwestycji.

W procesie analizy, czy dany inwestor posiada władzę nad podmiotem inwestycji należy uwzględnić następujące czynniki:

- cel i model działalności podmiotu inwestycji,
- istotne działania podmiotu inwestycji i sposób podejmowania decyzji dotyczących tych działań,
- czy prawa posiadane przez inwestora umożliwiają mu bieżące kierowanie istotnymi działaniami,
- czy inwestor podlega ekspozycji, lub posiada prawa, do zmiennych zwrotów wypracowanych w wyniku zaangażowania w dany podmiot inwestycji,
- czy inwestor posiada zdolność do sprawowania władzy nad podmiotem inwestycji w celu wpłynięcia na wysokość zwrotów wypracowywanych przez podmiot inwestycji,
- relacje z innymi stronami.

W przypadku jednostek, których działalnością kieruje się za pośrednictwem praw głosu, istotne działania to generalnie działalność operacyjna i finansowa. Przykłady działań, które mogą kwalifikować się jako istotne działania to opracowywanie produktów, zakup i sprzedaż towarów i usług, zarządzanie aktywami finansowymi oraz zbywanie aktywów lub pozyskiwanie funduszy. Przykłady decyzji dotyczących istotnych działań obejmują decyzje operacyjne i kapitałowe podmiotu inwestycji oraz powoływanie i wynagradzanie kluczowego personelu kierowniczego tego podmiotu lub usługodawców oraz rozwiązywanie zawartych z nimi umów o pracę.

Spostrzeżenia

MSSF 10 podaje następujący przykład kilku inwestorów posiadających prawa kierowania różnego rodzaju istotnymi działaniami podmiotu inwestycji:

Dwaj inwestorzy dokonują inwestycji w celu rozwoju i sprzedaży produktu medycznego. Jeden z nich odpowiada za opracowanie receptury

Spostrzeżenia cd.

i uzyskanie zgody na sprzedaż produktu medycznego i sam podejmuje w tym zakresie wszystkie decyzje. Po dopuszczeniu produktu medycznego do sprzedaży drugi inwestor podejmuje się jego produkcji i sprzedaży - ten inwestor ma wyłączność w odniesieniu do wszystkich decyzji dotyczących produkcji i sprzedaży. Jeżeli wszystkie działania – zarówno rozwój produktu medycznego i jego rejestracja, jak i produkcja oraz sprzedaż – są istotnymi działaniami, każdy z inwestorów musi określić, czy jest w stanie kierować działaniami, które mają największy wpływ na zwroty osiągnięte z inwestycji. Wobec tego każdy inwestor musi ocenić, czy jest w stanie kierować działaniami, które mają największy wpływ na zwroty uzyskiwane z inwestycji, czyli ocenić, czy to rozwój produktu, i rejestracja czy produkcja i sprzedaż są działaniami, które mają największy wpływ na zwroty uzyskiwane z inwestycji. Sprawdzając, który z inwestorów ma władzę, należy zatem rozważyć: (a) cel utworzenia wspólnego przedsięwzięcia, (b) czynniki wpływające na rentowność, przychody i wartość podmiotu inwestycji oraz wartość produktu medycznego, (c) wpływ możliwości podejmowania decyzji przez obu inwestorów na zwroty z inwestycji w odniesieniu do czynników opisanych w punkcie (b) oraz (d) ekspozycję inwestora na zmienności zwrotów. W tym konkretnym przykładzie inwestorzy muszą również wziąć pod uwagę: (e) niepewność oraz pracochłonność procesu uzyskiwania zgody od regulatora (w tym dotychczasową historię prac rozwojowych inwestora tych produktów, które pomyślnie przeszły proces rejestracji) oraz (f) który inwestor sprawuje kontrolę nad produktem po pomyślnym zakończeniu etapu jego prac rozwojowych.

W pewnych sytuacjach prawa głosu mogą okazać się mniej istotnym czynnikiem, bo prawa te sprowadzają się tylko do czynności administracyjnych. W takich sytuacjach konieczne jest przeprowadzenie szczegółowej analizy umownych i pozaumownych praw inwestora oraz relacji między stronami powiązanymi. Inwestor może na przykład mieć możliwość powoływania kluczowych członków kierownictwa, wетоwania znaczących transakcji lub wyboru organów zarządzających podmiotu inwestycji wynikającą z praw umownych lub pozaumownych.

Ponadto kluczowi członkowie kierownictwa podmiotu inwestycji lub członkowie organu zarządczego mogą być stronami powiązanymi z inwestorem.

Inwestora z podmiotem inwestycji może wiązać specyficzna relacja stanowiąca przesłankę sprawowania władzy nad tym podmiotem. MSSF 10 podaje następujące przykłady takich relacji:

- kluczowi członkowie kierownictwa podmiotu inwestycji to aktualni lub byli pracownicy inwestora,
- działalność podmiotu inwestycji jest uzależniona od inwestora,
- znacząca część działań podejmowanych przez podmiot inwestycji odbywa się w imieniu inwestora lub wiąże z jego zaangażowaniem,
- ekspozycja inwestora lub prawo udziału w zwrotach z inwestycji jest nieproporcjonalnie większe od praw głosu lub im podobnych.

MSSF 10 uznaje istnienie korelacji między ekspozycją lub prawami inwestora a zmiennością zwrotów z inwestycji oraz zdolnością kierowania istotnymi działaniami tego podmiotu. Zakres ekspozycji inwestora nie jest jednak determinantą z perspektywy analizy sprawowania władzy.

W pewnych sytuacjach podmiot inwestycji może być tak zorganizowany, że odpowiednie działania mają miejsce wyłącznie w przypadku zmiany okoliczności lub wystąpienia w przyszłości określonego zdarzenia. MSSF 10 stanowi, że takie okoliczności lub zdarzenia warunkujące rozpoczęcie odpowiednich działań nie muszą wystąpić, by jednostka musiała uwzględnić je w analizie.

Spostrzeżenia

Sytuacja taka może dotyczyć jednostek zarządzających należnościami tylko w przypadku ich niespłacenia w terminie (tj. wyspecjalizowanych firm współpracujących z trustami zarządzającymi papierami wartościowymi z zabezpieczeniem hipotecznym - ang. „commercial mortgage backed securities”). Ponieważ istotne działania takich jednostek polegają na zarządzaniu przeterminowanymi należnościami, przed ich przeterminowaniem nie muszą zapaść żadne

Spostrzeżenia cd.

znaczące decyzje. Wobec tego jednostka, która ma możliwość zarządzania przeterminowanymi należnościami, może sprawować władzę nad podmiotem inwestycji jeszcze przed przeterminowaniem się tych należności.

MSSF 10 określa, że przy ocenie zakresu władzy uwzględnia się tylko prawa znaczące oraz takie, które nie stanowią praw ochronnych inwestora.

Aby prawo było znaczące, musi dawać posiadaczowi praktyczną możliwość wykonywania decyzji o istotnych działaniach inwestycji w chwili ich podejmowania. Wykonywalność tych praw w danym momencie nie jest warunkiem uznania ich jako znaczące. Posiadanie znaczących praw przez inne strony mogą również uniemożliwiać inwestorowi kontrolowanie inwestycji. Czynniki, które należy uwzględnić przy ocenie czy dane prawo jest znaczące:

- przeszkody uniemożliwiające posiadaczowi tego prawa jego wykonanie (np. narażenie się na znaczną karę lub koszty w chwili jego wykonania),
- mechanizm, dzięki któremu inne strony mogą umożliwić posiadaczowi prawa jego wykonanie,
- korzyść płynąca z wykonania prawa przez inwestora (np. realizacji opcji call "in the money").

Prawa ochronne

MSSF 10 rozróżnia znaczące prawa oraz prawa ochronne. Inwestor posiadający wyłącznie prawa ochronne nie posiada władzy nad podmiotem inwestycji i nie może uniemożliwić innym jednostkom sprawowania nad nim władzy. Prawa ochronne inwestora dotyczą „fundamentalnych zmian w działalności podmiotu inwestycji lub wyjątkowych okoliczności”. Przykłady takich praw obejmują prawo zatwierdzania przez bank zaciągnięcia nowych kredytów przez podmiot inwestycji, prawa strony posiadającej udziały niesprawujące kontroli w podmiocie inwestycji do zatwierdzania emisji dodatkowych instrumentów kapitałowych przez ten podmiot lub prawa wierzyciela do przejęcia majątku dłużnika niewywiążującego się ze spłaty.

Kontrola w warunkach posiadania mniejszości praw głosu

MSSF 10 precyzuje, że inwestor może mieć władzę nad inwestycją, nawet jeżeli nie posiada większości praw głosu. Władzę tę może mu zapewnić na przykład zawarta umowa, posiadanie relatywnie dużej ilości praw głosu w stosunku do ilości praw głosu posiadanych przez innych inwestorów, posiadanie potencjalnych praw głosu lub połączenie wszystkich tych czynników.

Umowa zawarta między inwestorem a podmiotem inwestycji może dać inwestorowi prawo wykonywania praw głosu wystarczające do zapewnienia mu władzy, nawet jeżeli posiadana przez niego liczba praw głosu jej nie zapewnia. Zawarta umowa może na przykład umożliwić inwestorowi wpływ na to jak pozostali inwestorzy będą głosować, co w efekcie daje mu możliwość podejmowania decyzji dotyczących istotnych działań lub kierowania działalnością operacyjną i finansową podmiotu inwestycji.

Inwestorzy posiadający mniejszościowe prawa głosu powinni uwzględnić również wielkość tych udziałów w stosunku do wielkości i rozproszenia udziałów innych udziałowców oraz dodatkowe fakty i okoliczności, które mogą mieć znaczenie w takiej sytuacji (np. rozkład głosów na poprzednich walnych zgromadzeniach udziałowców).

Spostrzeżenia

W praktyce ocena tych czynników może być problematyczna ze względu na znaczący poziom subiektywizmu. MSSF 10 nie wyznacza w tym obszarze żadnych jednoznacznych reguł. Standard podaje jednak niżej cytowany przykład inwestora posiadającego mniejszościowy udział w prawach głosu:

Inwestor nabywa 48% praw głosu w podmiocie inwestycji. Pozostałe prawa głosu znajdują się w posiadaniu licznej grupy udziałowców, z których żaden nie posiada więcej niż 1%. Udziałowcy ci nie zawarli żadnych umów dotyczących wzajemnych konsultacji ani podejmowania wspólnych decyzji. Na podstawie proporcji wielkości praw głosu przysługujących inwestorowi w stosunku do wielkości praw głosu pozostałych udziałowców, inwestor stwierdził, że 48% wystarczy mu do przejęcia kontroli.

Spostrzeżenia cd.

W tym przypadku, na podstawie oceny wielkości bezwzględnej udziału oraz jego stosunku do wielkości innych udziałów inwestor dochodzi do wniosku, że jego udział w prawach głosu jest odpowiednio duży, by zapewnić mu władzę bez konieczności rozważania innych, dodatkowych czynników.

Inwestor musi również uwzględnić potencjalne prawa głosu w posiadaniu własnym i pozostałych udziałowców. Potencjalne prawa głosu uwzględnia się tylko wtedy, kiedy są one znaczące i – same lub w połączeniu z innymi prawami – mogą zapewnić możliwość bieżącego kierowania istotnymi działaniami.

Spostrzeżenia

MSSF 10 podaje dwa niżej cytowane przykłady inwestora posiadającego potencjalne prawa głosu:

Przykład A

Inwestor A posiada 70% praw głosu w podmiocie inwestycji. Inwestor B nabywa 30% praw głosu w tym samym podmiocie oraz opcję nabycia połowy praw głosu należących do inwestora A. Opcja ta jest wykonalna przez okres najbliższych dwóch lat po stałej cenie, znacząco wyższej od ceny instrumentu bazowego (eng. "deeply out of money"). W okresie tych dwóch lat cena ta pozostanie na niezmienionym poziomie. Inwestor A wykonuje swoje prawa głosu i aktywnie kieruje istotnymi działaniami podmiotu inwestycji.

W takim przypadku inwestor A spełnia kryterium posiadania władzy, ponieważ posiada możliwość bieżącego kierowania istotnymi działaniami.

Mimo że inwestor B posiada wykonalną opcję nabycia dodatkowych praw głosu (która w momencie realizacji zapewniłaby mu większość praw głosu w podmiocie inwestycji), warunki tej opcji powodują, że wynikających z niej praw głosu nie można ich uznać za znaczące.

Spostrzeżenia cd.

Przykład B

Inwestor A i dwaj inni inwestorzy posiadają po jednej trzeciej praw głosu w podmiocie inwestycji. Działalność gospodarcza tego podmiotu jest ściśle związana z inwestorem A. Poza instrumentami kapitałowymi inwestor A posiada również instrumenty dłużne zamienne na akcje zwykłe podmiotu inwestycji w dowolnej chwili po stałej cenie, wyższej od ceny instrumentu bazowego (ale nieznacznie eng. „not deeply out of the money”). W przypadku konwersji tych instrumentów, inwestor A posiadałby 60% praw głosu w podmiocie inwestycji. W przypadku zamiany instrumentów dłużnych na akcje zwykłe inwestor A odniósłby korzyści z realizacji synergii. Inwestor A posiada władzę nad podmiotem inwestycji, ponieważ jest właścicielem praw głosu oraz istotnych potencjalnych praw głosu umożliwiających mu bieżące kierowanie istotnymi działaniami.

Relacja mocodawca - agent

MSSF 10 wprowadza wytyczne w zakresie oceny czy dana jednostka posiadająca prawa decydowania o inwestycji jest mocodawcą, czy agentem. Standard opisuje agenta jako jednostkę, która została zaangażowana i działa w imieniu i na rzecz innej jednostki (mocodawcy). Standard wyjaśnia jednak, że inwestor nie jest agentem tylko dlatego, że inne jednostki mogą odnosić korzyści z podejmowanych przez siebie decyzji.

Spostrzeżenia

Wytyczne dotyczące stosunku mocodawca – agent mają szczególne znaczenie w przypadku jednostek zarządzających inwestycjami, podejmujących decyzje w imieniu inwestorów w zamian za wynagrodzenie. Jednostka zarządzająca inwestycją może zostać uznana za mocodawcę, jeżeli podejmuje decyzje nie tylko w imieniu inwestorów.

W toku analizy, czy jednostka podejmująca decyzje jest agentem, należy uwzględnić następujące czynniki - wraz z innymi istotnymi elementami relacji między tą jednostką, podmiotem inwestycji i innymi stronami zaangażowanymi w tym podmiocie:

- zakres kompetencji decyzyjnych w stosunku do podmiotu inwestycji,
- prawa przysługujące innym stronom,
- wynagrodzenie przysługujące jednostce (w tym jego proporcjonalność do świadczonych usług i ewentualne warunki niestandardowe),
- stopień ekspozycji na zmienność zwrotów ze względu na inne udziały posiadane przez jednostkę w podmiocie inwestycji,
- prawo usunięcia jednostki podejmującej decyzję przez jednego udziałowca.

Standard nie zawiera wytycznych dotyczących wagi poszczególnych kryteriów z wyjątkiem przypadku, gdy jeden inwestor ma wyłączne prawo usuwania jednostki podejmującej decyzję bez podania przyczyny. W takich przypadkach jednostkę podejmującą decyzje uznaje się za agenta, a jednostkę posiadającą prawo usunięcia – za mocodawcę. Jeżeli jednak prawo usunięcia przysługuje łącznie kilku inwestorom, przy ocenie, czy dana jednostka jest agentem, czy mocodawcą, należy uwzględnić wszystkie wyżej wymienione czynniki. MSSF 10 podkreśla, że im większa liczba inwestorów musi współdziałać w celu usunięcia jednostki podejmującej decyzję, tym mniejszą wagę należy przypisać temu czynnikowi.

Spostrzeżenie

Poniższy przykład uznania jednostki zarządzającej inwestycjami za mocodawcę zaczerpnięto z MSSF 10.

Uwzględnienie udziałów posiadanych przez jednostkę podejmującą decyzje może wpłynąć na określenie jej roli jako agenta lub mocodawcy oraz na ostateczne wnioski. Można na przykład wyciągnąć odmienne wnioski w przypadku

Spostrzeżenie cd.

jednostki zarządzającej inwestycją za standardowe wynagrodzenie wysokości 2% plus 20% premii, która nie posiada udziałów w zarządzanych funduszach jak i w przypadku jednostki pobierającej takie samo wynagrodzenie i posiadającej 35% udziałów w zarządzanych funduszach. Podobnie jednostka podejmująca decyzje, której udziały są narażone na wyższe ryzyko zmienności niż w przypadku innych inwestorów może zostać uznana za mocodawcę. Jednostka obsługująca trust papierów wartościowych z zabezpieczeniem hipotecznym (mortgage backed securities), inwestująca jednocześnie w „kapitałową” transzę papierów wartościowych może być uznana za mocodawcę, zaś jednostka, która ogranicza się do pobierania opłaty z tytułu przeterminowanych należności – za agenta.

Relacje z innymi stronami

MSSF 10 zawiera również wytyczne dotyczące relacji inwestora z inną jednostką, na mocy których inwestor kieruje działaniami, które ta jednostka wykonuje w jego imieniu (taką jednostkę nazywa się „agentem de facto”). Przykłady jednostki będącej agentem de facto:

- jednostki powiązane (zgodnie z definicją MSR 24 „Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych”),
- inwestor, który otrzymał udziały w podmiocie inwestycji w formie udzielonej mu pożyczki lub wkładu kapitałowego,
- inwestor, który zgodził się nie sprzedawać, nie przenosić i nie obciążać swoich udziałów w podmiocie inwestycji bez uzyskania uprzedniej zgody innego inwestora,
- jednostka, która nie jest w stanie finansować własnej działalności bez uzyskania pożyczki podporządkowanej od inwestora,
- podmiot inwestycji, którego większość członków zarządu lub kluczowej kadry kierowniczej to pracownicy inwestora,

- jednostka, która posiada bliskie relacje biznesowe z inwestorem (np. usługodawca i ważny klient).

Spostrzeżenia

Wytyczne dotyczące uwzględnienia relacji inwestora z innymi stronami są niezbędne dla umożliwienia poprawnego odzwierciedlenia relacji między grupą kapitałową a podmiotem inwestycji. Władza i ekonomiczne zaangażowanie inwestora i jego agentów de facto rozważana indywidualnie może być na tyle nieduża, że nie oznacza sprawowania kontroli, ale w ujęciu łącznym może oznaczać, że grupa sprawuje kontrolę nad podmiotem inwestycji.

Element kontroli: ekspozycja lub prawa do zmiennych zwrotów

Drugim kryterium wykorzystywanym do oceny konsolidacyjnej jest fakt, czy inwestor jest narażony lub posiada prawa do zmiennych zwrotów wypracowanych przez podmiot inwestycji. MSSF 10 stosuje termin „zwroty”, nie „korzyści”, by podkreślić, że ekspozycja ekonomiczna w podmiot inwestycji niekoniecznie musi dawać pozytywne skutki. Przykłady zwrotów płynących z zaangażowania w inwestycję mogą obejmować zmiany wartości tej inwestycji, udziały rezydualne w przepływach pieniężnych jednostek strukturyzowanych, dywidendy, opłatę za zarządzanie lub obsługę, gwarancje, korzyści podatkowe i inne zwroty niedostępne dla innych udziałowców. Choć kontrolę nad podmiotem inwestycji może sprawować jeden inwestor, zyski czerpać może grupa inwestorów.

MSSF 10 stanowi, że choć pewne udziały mogą mieć charakter stały (np. instrument dłużny stałokuponowy lub stała opłata za zarządzanie inwestycją oparta o wartość zarządzanych aktywów), generowane przez nie zyski mogą być zmienne, ponieważ za ich pośrednictwem inwestor narażony jest na oddziaływanie zmiennych czynników, takich jak ryzyko kredytowe instrumentu dłużnego i ryzyko działalności płynące z umowy zarządzania aktywami.

Element kontroli: możliwość wykorzystania władzy w celu kształtowania zwrotów

Trzeci element oceny kontroli koncentruje się na interakcji pomiędzy dwoma pierwszymi elementami kontroli. Warunkiem sprawowania kontroli nad podmiotem inwestycji przez inwestora jest sprawowanie władzy nad tym podmiotem, ekspozycja lub posiadanie prawa do zmiennych zwrotów generowanych przez podmiot inwestycji, a także możliwość użycia władzy do kształtowania swoich zwrotów wynikających z zaangażowania w podmiot inwestycji.

Inne kwestie

Czy część podmiotu inwestycji może zostać uznana za odrębny podmiot gospodarczy

W pewnych przypadkach inwestor może posiadać udziały w określonej części aktywów i zobowiązań (części podmiotu inwestycji) wynikające z zawartych umów i przepisów prawa. Ponadto w niektórych systemach prawnych osoby prawne mają wydzielone części przedsiębiorstwa (często zwane „silosami”). W takiej sytuacji pojawia się pytanie, czy możliwe jest uwzględnienie w konsolidacji tylko określonej części podmiotu inwestycji (zamiast osoby prawnej jako całości) w formie wydzielonej jednostki gospodarczej.

Zgodnie z MSSF10 o istnieniu wydzielonych części przedsiębiorstwa decyduje ocena, czy dana część jest w istocie odrębna od pozostałej części podmiotu inwestycji. Jeżeli dana część podmiotu inwestycji kontrolowana przez inwestora jest wydzielona pod względem ekonomicznym, należy ją traktować jako jednostkę zależną tego inwestora.

Ciągła ocena

MSSF 10 wymaga dokonywania ciągłej oceny czy posiada się kontrolę nad podmiotem inwestycji. Ta ocena obejmuje zarówno zmiany w zakresie władzy nad podmiotem inwestycji, jak i w ekspozycji lub prawie do zwrotów. Dokonuje się jej w oparciu o zmiany faktów i okoliczności, lecz również co najmniej raz na koniec okresu sprawozdawczego.

Data wejścia w życie i postanowienia przejściowe

MSSF 10 i pozostałe standardy z "pakietu" obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie z możliwością wcześniejszego zastosowania pod warunkiem, że jednostka zastosuje równocześnie cały pakiet.

Spostrzeżenia

RMSR wyraża obawy, że wymóg jednoczesnego zastosowania wszystkich standardów z pakietu może zniechęcać jednostki do wcześniejszego ujawniania danych wymaganych przez MSSF 12. Wobec tego MSSF 12 stanowi, że jednostki zachęca się do stosowania wszystkich wymaganych ujawnień określonych przez ten standard przez datą wejścia standardu w życie i że nie pociągnie to za sobą wymogu stosowania pozostałych standardów z „pakietu”.

MSSF 10 wymaga retrospektywnego zastosowania zgodnie z MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów” w oparciu o określone postanowienia przejściowe.

Jeżeli pierwsze zastosowanie MSSF 10 prowadzi do konsolidacji podmiotu inwestycji, który uprzednio nie podlegał konsolidacji, inwestor musi dokonać wyceny aktywów, zobowiązań i udziałów niesprawujących kontroli w tej uprzednio niekonsolidowanej jednostce na dzień pierwszego zastosowania, tak jakby podmiot ten podlegał konsolidacji od dnia przejęcia nad nim kontroli przez inwestora zgodnie z wymogami MSSF 10 (jeżeli podmiot inwestycji jest przedsięwzięciem, oznacza to konieczność zastosowania na ten dzień MSSF 3). Jeżeli jednak takie postępowanie jest niemożliwe do wykonania w praktyce, inwestor powinien stosować wymogi MSSF 3 przyjmując początek najwcześniejszego okresu, w którym pierwsze zastosowanie jest możliwe do wykonania w praktyce (może to być nawet bieżący okres) jako datę przejęcia.

Jeżeli pierwsze zastosowanie MSSF 10 powoduje wyłączenie z konsolidacji podmiotu inwestycji, który przedtem konsolidacji podlegał, inwestor wycenia swoje udziały w podmiocie inwestycji

w kwocie, w jakiej wyceniłby je, gdyby wymogi MSSF 10 zawsze obowiązywały. Jeżeli z przyczyn praktycznych wycena tych udziałów nie jest możliwa, inwestor stosuje wymogi MSSF 10 dotyczące rozliczania utraty kontroli na początek okresu sprawozdawczego, w którym zastosowano MSSF 10.

II. Nowy standard regulujący rozliczanie wspólnych ustaleń umownych (MSSF 11)

Streszczenie

- MSSF 11 klasyfikuje wspólne ustalenia umowne jako wspólne działania (połączenie aktualnej koncepcji aktywów współkontrolowanych i działalności współkontrolowanej) lub jako wspólne przedsięwzięcia (odpowiedniki aktualnej koncepcji jednostek współkontrolowanych).
 - *Wspólne działanie* to wspólna inicjatywa, w ramach której strony współkontrolujące posiadają prawa do aktywów i obowiązki dotyczące zobowiązań wspólnej inicjatywy.
 - *Wspólne przedsięwzięcie* to wspólna inicjatywa dająca stronom współkontrolującym prawa do jej aktywów netto.
- MSSF 11 wymaga rozliczania udziałów we wspólnych przedsięwzięciach tylko metodą praw własności, co eliminuje metodę konsolidacji proporcjonalnej.
- Wspólne inicjatywy klasyfikuje się jako wspólne działania lub wspólne przedsięwzięcia na podstawie praw i zobowiązań stron umowy. Istnienie oddzielnego podmiotu prawnego nie jest już warunkiem podstawowym klasyfikacji.
- Postanowienie przejściowe różni się w zależności od metody klasyfikacji wspólnych ustaleń umownych w ramach MSR 31.
- MSSF 11 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2013 roku z możliwością wcześniejszego zastosowania w określonych okolicznościach.

Wprowadzenie

Dnia 12 maja 2011 roku RMSR wydała standard MSSF 11 „*Wspólne ustalenia umowne*”, który zastępuje MSR 31 „*Udziały we wspólnych przedsięwzięciach*” i SKI-13 „*Wspólnie kontrolowane jednostki – niepieniężny wkład wspólników*”. Równocześnie RMSR wydała następujące nowe standardy i modyfikacje istniejących standardów:

- **MSSF 10** „*Skonsolidowane sprawozdania finansowe*” (w poprzednim rozdziale zawarte jest streszczenie niniejszego standardu);
- **MSSF 12** „*Ujawnienia na temat zaangażowania w inne jednostki*” (w kolejnym rozdziale zawarte jest streszczenie niniejszego standardu);
- **MSR 27** „*Jednostkowe sprawozdania finansowe*” (wersja z 2011 roku) został zmodyfikowany w związku z wydaniem MSSF 10; zmiany nie dotyczą jednak obecnie obowiązujących zasad sporządzania jednostkowego sprawozdania finansowego;
- **MSR 28** „*Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólne przedsięwzięcia*” (wersja z 2011 roku) został

zmodyfikowany w taki sposób, by odpowiadał postanowieniom MSSF 10 i MSSF 11.

Wszystkie pięć standardów z „pakietu pięciu standardów” obowiązuje w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie z możliwością wcześniejszego zastosowania - pod warunkiem jednoczesnego wdrożenia wszystkich pięciu standardów. Jednostka może jednak zastosować wymogi dotyczące ujawnienia informacji zawarte w MSSF 12 bez konieczności wcześniejszego zastosowania całego standardu (a zatem i pozostałych pięciu z „pakietu”).

Wspólna kontrola

MSSF 11 definiuje wspólne ustalenia umowne jako „umowę, w ramach której dwie lub więcej stron sprawuje wspólną kontrolę” i precyzuje, że wspólna kontrola występuje tylko wówczas, gdy „decyzje dotyczące istotnych działań wymagają jednogłośnej zgody stron sprawujących wspólną kontrolę”.

Spostrzeżenia

Koncepcja wspólnej kontroli dotyczy kontroli sprawowanej przez dwie lub więcej stron, ale nie obejmuje przypadków, w których strony te mogą podejmować decyzje większościowe w różnej konfiguracji. Koncepcję tę ilustruje następujący przykład zawarty w standardzie:

Załóżmy, że wspólna inicjatywa obejmuje trzy firmy: Firma A, zgodnie z umową, posiada 50% praw głosu, zaś firmy B i C po 25%. Umowa zawarta między firmami A, B i C określa, że do podejmowania decyzji dotyczących istotnych działań realizowanych w ramach umowy konieczne jest posiadanie 75% praw głosu. Choć jednostka A może zablokować dowolną decyzję, nie ma kontroli nad wspólną inicjatywą, ponieważ wymaga to zgody jednostki B lub jednostki C. W tym przykładzie kontrolę nad inicjatywą sprawują wspólnie jednostki A, B i C. Istnieją jednak dwie kombinacje stron, które mogą osiągnąć zgodę i zgromadzić 75% praw głosu (tj. albo A i B, albo A i C). W takiej sytuacji, aby działalność taka kwalifikowała się jako wspólne ustalenia umowne, umowa między stronami musi precyzować, która kombinacja stron wymagana jest do jednogłośnego podejmowania decyzji o istotnych działaniach w ramach inicjatywy.

Wspólne działania i wspólne przedsięwzięcia

Standard określa dwa typy wspólnych inicjatyw: wspólne działania i wspólne przedsięwzięcia.

Różnią się one między sobą prawami i zobowiązaniami stron wspólnej inicjatywy.

Wspólne działanie to wspólne ustalenia umowne, w ramach której strony współkontrolujące posiadają prawa do aktywów i obowiązki dotyczące zobowiązań.

Z kolei wspólne przedsięwzięcie, to wspólna inicjatywa dająca stronom współkontrolującym prawa do jej aktywów netto.

MSSF 11 wymaga, by strona wspólnego działania ujmowała swój udział w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach zgodnie z obowiązującymi MSSF, zaś strona wspólnego przedsięwzięcia ma rozliczać swe udziały metodą praw własności zgodnie z MSR 28 (wersja z roku 2011) „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

i wspólnych przedsięwzięciach”. Nie ma już możliwości konsolidacji proporcjonalnej zgodnie z MSR 31.

Spostrzeżenia

Mechanizm rozliczania metodą praw własności opisany szczegółowo w MSR 28 nie uległ zmianie, a rozliczanie wspólnych działań jest zgodne z aktualnymi metodami rozliczania działań i aktywów współkontrolowanych.

MSSF 11 dotyczy wszystkich stron posiadających udziały we wspólnych ustaleniach umownych, bez ograniczenia do stron sprawujących współkontrolę. Wobec tego wszystkie strony posiadające udziały we wspólnych działaniach ujmują przypadającą na nie część aktywów, zobowiązań, przychodów i kosztów odpowiednią do udziału. Rozliczanie udziałów we wspólnym przedsięwzięciu natomiast zależy od tego, czy dana strona sprawuje współkontrolę. Strona, która sprawuje współkontrolę lub wywiera znaczący wpływ na wspólne przedsięwzięcie rozlicza swoje udziały metodą praw własności, zaś strona niesprawująca współkontroli stosuje MSSF 9 „Instrumenty finansowe” (lub odpowiednio MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”). Wobec tego zastosowanie MSSF 11 wymaga, by wszystkie strony wspólnej inicjatywy oceniły, czy spełnia ona kryteria definicji wspólnego działania, czy wspólnego przedsięwzięcia.

Rozróżnienie między wspólnym działaniem a wspólnym przedsięwzięciem

Aby wspólna inicjatywa mogła być uznana za wspólne przedsięwzięcie, konieczne jest aby miała ona formę oddzielnej jednostki (wehikułu), choć nie jest to element wystarczający.

MSSF 11 precyzuje, że w przypadku braku oddzielnej jednostki (wehikułu) strony wspólnych ustaleń umownych mają bezpośrednie prawa i obowiązki związane z aktywami i zobowiązaniami w ramach tej umowy, a zatem zostanie ona sklasyfikowana jako wspólne działanie. Jeżeli w ramach umowy powołano oddzielną jednostkę (wehikuł) - co może, ale nie musi się zdarzyć, przy sprawdzaniu, czy strony inicjatywy posiadają prawa do jej aktywów netto

należy wziąć pod uwagę wszystkie istotne fakty i okoliczności.

Spostrzeżenia

Jest to istotna zmiana w stosunku do wymogów MSR 31, który traktuje powołanie oddzielnej jednostki gospodarczej (wehikułu) jako kluczowy czynnik określający istnienie współkontrolowanej jednostki.

Standard zawiera również wytyczne odnoszące się do czynników znaczących przy klasyfikacji inicjatyw jako wspólnego przedsięwzięcia.

Forma prawna oddzielnie powołanej jednostki

Wspólne ustalenia umowne realizowane za pośrednictwem oddzielnej jednostki (wehikułu) mogą oferować stronom umowy brak ograniczenia ich odpowiedzialności. Dowodzi to, że wspólne ustalenie umowne jest wspólnym działaniem. Jednak wspólne ustalenie umowne, które ogranicza odpowiedzialność stron umowy nie koniecznie musi być wspólnym przedsięwzięciem, ponieważ na ograniczenie odpowiedzialności stron mogą wpływać po pierwsze warunki umowne, a po drugi – inne fakty i okoliczności.

Warunki umowne

Warunki umowy zawartej między stronami wspólnego ustalenia umownego mogą zawierać uregulowania odnośnie praw i obowiązków odmienne od tych wynikających z formy prawnej powołanej oddzielnej jednostki (wehikułu). Strony mogą mieć na przykład bezpośrednie prawa do aktywów i obowiązki wynikające ze zobowiązań w ramach ustaleń umownych, pomimo że powołanie oddzielnej jednostki (wehikułu) w normalnych warunkach uwolniłoby strony od bezpośrednich zobowiązań. Dzieje się tak, jeżeli umowa zawarta między stronami stanowi, że wszystkie strony wspólnego ustalenia umownego ponoszą bezpośrednią odpowiedzialność wobec roszczeń stron trzecich lub jeżeli ustala podział przychodów i kosztów w oparciu o porównanie wyników uzyskiwanych przez poszczególne strony.

Inne fakty i okoliczności

Jeżeli powołuje się oddzielną spółkę jednostkę (wehikuł), a z warunków umownych nie wynika,

że wspólne ustalenie umowne jest wspólnym działaniem, przy ustalaniu rodzaju wspólnego ustalenia umownego strony powinny wziąć pod uwagę wszystkie inne istotne fakty i okoliczności. Jeżeli na przykład utworzono oddzielną jednostkę (wehikuł) w celu utrzymywania aktywów i zobowiązań wspólnego ustalenia umownego, a jej strony są zobowiązane do zakupu całości jej produkcji, wskazuje to na istnienie wspólnego działania, ponieważ strony posiadają prawa do wszystkich korzyści ekonomicznych generowanych przez aktywa w ramach inicjatywy tego ustalenia. Ponadto strony muszą pokryć zobowiązania wspólnego ustalenia umownego, którego przepływy pieniężne są od nich całkowicie zależne. Dowodzi to, że wspólna ustalenie umowne jest wspólnym działaniem. Jeżeli jednak wspólna ustalenie umowne ma możliwość sprzedaży swoich produktów stronom trzecim, ponieważ umowa zakłada istnienie popytu, stanów magazynowych i ryzyka kredytowego, oznacza to, że jest wspólnym przedsięwzięciem.

Spostrzeżenie

Może się zdarzyć, że inwestycja, która pierwotnie spełniała kryteria uznania za jednostkę współkontrolowaną zgodnie z MSR 31 zostanie zakwalifikowana jako wspólne działanie zgodnie z MSSF 11. Ponadto inwestor, który uprzednio rozliczał udziały we wspólnym działaniu zgodnie z MSSF 9 (lub odpowiednio MSR 39), ponieważ nie sprawował współkontroli, może odczuć skutki wprowadzenia MSSF 11, ponieważ musiałby ująć bezpośrednio swój udział w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach związanych z wspólnym działaniem.

Jednostkowe sprawozdanie finansowe

Wspólne działania rozlicza się w ten sam sposób w jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych (tj. inwestor ujmuje bezpośrednio swój udział w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach związanych ze wspólnym działaniem). Wspólne przedsięwzięcia, tak jak inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i zależnych, rozlicza się w jednostkowych sprawozdaniach finansowych po koszcie albo zgodnie z MSSF 9 (lub odpowiednio MSR 39), tak jak określa to MSR 27.

Ujawnianie informacji

Wymogi dotyczące ujawniania informacji przez jednostki zaangażowane we wspólne ustalenia umowne określono w MSSF 12. Szczegółowe informacje zamieszczono w następnym rozdziale Biuletynu.

Data wejścia w życie i postanowienia przejściowe

MSSF 11 obowiązuje w stosunku do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie z możliwością wcześniejszego zastosowania (pod warunkiem jednoczesnego zastosowania MSSF 10, MSSF 12, MSR 27 (2011) i MSR 28 (2011)). Jeżeli zastosowanie MSSF 11 wymaga zmian zasad rachunkowości, efekt tej zmiany oblicza się na dzień rozpoczęcia najwcześniejszego okresu objętego prezentacją i odpowiednio przekształca dane porównawcze.

Przyjęcie MSSF 11 wymaga korekty sprawozdań finansowych w dwóch przypadkach:

MSR 31	MSSF 11	Rozliczenie na początek najwcześniejszego prezentowanego okresu
Jednostka współkontrolowana rozliczana metodą praw własności	Wspólne działania	<ul style="list-style-type: none">zaprzestanie ujmowania inwestycji metodą praw własności,ujęcie aktywów (ew. wartości firmy) i zobowiązań wynikających ze wspólnego działania,jeżeli kwota ujętych aktywów netto przekracza wartość bilansową inwestycji, której ujmowania metodą praw własności zaprzestano, kwota nadwyżki zmniejsza wartość firmy, a w pozostałej części ujmowana jest w zyskach zatrzymanych,jeżeli kwota ujętych aktywów netto jest mniejsza od wartości bilansowej inwestycji, której ujmowania metodą praw własności zaprzestano, różnicę ujmuje się w zyskach zatrzymanych.
MSR 31	MSSF 11	Rozliczenie na początek najwcześniejszego prezentowanego okresu
Jednostka współkontrolowana konsolidowana metodą proporcjonalną	Wspólne przedsięwzięcie	<ul style="list-style-type: none">zaprzestanie ujmowania aktywów (w tym wartości firmy) i zobowiązań,ujęcie inwestycji rozliczanej metodą praw własności w wartości bilansowej aktywów netto, których ujmowania zaprzestano,przeprowadzenie testu na utratę wartości i ujęcie straty z tytułu utraty wartości w formie korekty zysków zatrzymanych.

III. Nowy standard regulujący ujawnianie informacji na temat zaangażowania w inne jednostki (MSSF 12)

Streszczenie

- MSSF 12 stosuje się do jednostek posiadających udziały w spółkach zależnych, stowarzyszonych, wspólnych przedsięwzięciach lub jednostkach strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji.
- MSSF 12 ustala cele ujawniania informacji i minimalny zakres ujawnień wymaganych dla osiągnięcia tych celów.
- Jednostka powinna ujawnić informacje przydatne dla użytkowników sprawozdania finansowego przy ocenie charakteru posiadanych udziałów i rodzajów związanego z nimi ryzyka oraz oddziaływania tych udziałów na sprawozdanie finansowe.
- Wymogi dotyczące ujawniania informacji są rozbudowane, a zgromadzenie potrzebnych danych może się wiązać ze znacznym nakładem pracy.
- MSSF 12 wchodzi w życie 1 stycznia 2013 roku z możliwością zastosowania nowych wymogów ujawnieniowych we wcześniejszych sprawozdaniach finansowych.

Wprowadzenie

Dnia 12 maja 2011 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) wydała MSSF 12 „Ujawnienia na temat zaangażowania w inne jednostki”, nakładający rozszerzone wymogi informacyjne dotyczące udziałów jednostki w spółkach zależnych, stowarzyszonych, wspólnych przedsięwzięciach i jednostkach strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji. Jednostka powinna ujawnić informacje przydatne dla użytkowników sprawozdania finansowego przy ocenie charakteru posiadanych udziałów i rodzajów związanego z nimi ryzyka oraz wpływu posiadanych udziałów na sprawozdanie finansowe. Równocześnie RMSR wydała następujące nowe standardy i modyfikacje istniejących standardów:

- MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” (w pierwszym rozdziale niniejszego Biuletynu zawarte jest streszczenie niniejszego standardu);
- MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne” (w poprzednim rozdziale zawarte jest streszczenie niniejszego standardu);
- MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe” (wersja z 2011 roku) został zmodyfikowany w związku z wydaniem MSSF 10; zmiany nie dotyczą jednak obecnie obowiązujących zasad sporządzania jednostkowego sprawozdania finansowego;

- MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólne przedsięwzięcia” (wersja z 2011 roku) został zmodyfikowany w taki sposób, by odpowiadał postanowieniom MSSF 10 i MSSF 11.

Wszystkie pięć standardów z „pakietu” obowiązuje w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie z możliwością wcześniejszego zastosowania - pod warunkiem wdrożenia wszystkich pięciu naraz. Jednostka może jednak zastosować wymogi dotyczące ujawniania informacji zawarte w MSSF 12 bez konieczności wcześniejszego zastosowania całego standardu (a zatem i pozostałych pięciu standardów z „pakietu”).

MSSF 12 ma na celu zintegrowanie wymogów informacyjnych dotyczących posiadanych udziałów w innych jednostkach, obecnie rozproszonych w kilku standardach, oraz poszerzenie dotychczasowych wymogów w kilku obszarach.

Znaczące subiektywne oceny i założenia

Jednostka powinna ujawnić informacje dotyczące znaczących subiektywnych ocen i założeń poczynionych przy ocenie, (1) czy posiada kontrolę, współkontrolę lub wywiera znaczący wpływ na inną jednostkę oraz (2) w odniesieniu do wspólnych przedsięwzięć, które przyjmują formę odrębnych jednostek (wehikółw) . Jednostka ma również

obowiązek ujawnienia informacji o zmianach faktów i okoliczności w okresie sprawozdawczym, które mają wpływ na dokonywaną ocenę.

Spostrzeżenie

Standard podaje przykłady subiektywnej oceny i założeń, które wymagają ujawnienia. Przykłady te (obejmujące podstawę do wyciągnięcia wniosku, że posiadanie ponad połowy praw głosu w danej jednostce nie powoduje sprawowania kontroli lub przeciwnie, że kontrolę osiągnięto mimo posiadania mniej niż połowy praw głosu) precyzują, że należy szczególnie starannie wyjaśnić przypadki odstępstwa od zakładanej korelacji między liczbą posiadanych praw głosu a poziomem oddziaływania na jednostkę.

Udziały w jednostkach zależnych

Jednostka dominująca powinna ujawnić następujące informacje:

- skład grupy kapitałowej,
- udziały niesprawujące kontroli (w tym sumaryczne dane finansowe o poszczególnych jednostkach zależnych ze znaczącymi udziałami niesprawującymi kontroli),
- znaczące ograniczenia dostępu jednostki dominującej lub jej zdolności do korzystania z aktywów i rozliczania zobowiązań jednostek zależnych,
- charakter i zmiany ryzyka związanego z posiadanymi udziałami w jednostkach strukturyzowanych podlegających konsolidacji oraz
- wpływ zmian struktury własności powodujących oraz niepowodujących utratę kontroli w okresie sprawozdawczym.

Ujawnienia wymaga się również w przypadku, gdy dzień sporządzenia lub okres objęty sprawozdaniem finansowym jednostki zależnej różni się od dnia sporządzenia lub okresu objętego sprawozdaniem skonsolidowanym.

Udziały we wspólnych ustaleniach umownych i jednostkach stowarzyszonych

Jednostka powinna ujawnić informacje dotyczące charakteru, zakresu i oddziaływania finansowego udziałów posiadanych we wspólnych ustaleniach umownych i jednostkach stowarzyszonych. Ujawnienia obejmują relacje umowne z innymi stronami wspólnych ustaleń umownych lub inwestorami posiadającymi udziały w jednostkach stowarzyszonych. Jednostka powinna również ujawnić charakter i zmiany ryzyka związanego z posiadaniem udziałów we wspólnych przedsięwzięciach i jednostkach stowarzyszonych.

Udziały w jednostkach strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji

MSSF 12 definiuje jednostkę strukturyzowaną jako „jednostkę zorganizowaną w taki sposób, że prawa głosu lub uprawnienia o podobnym charakterze nie są najważniejszym czynnikiem decydującym o sprawowaniu w niej kontroli”. Przykłady jednostek strukturyzowanych to spółki sekurytyzacyjne, pożyczki zabezpieczone na aktywach oraz określone fundusze inwestycyjne.

Standard wymaga ujawnienia znacznego zakresu informacji umożliwiających użytkownikom sprawozdania finansowego poznanie charakteru i wielkości udziałów jednostki w podmiotach strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji oraz ryzyka związanego z posiadaniem tych udziałów, w tym:

- charakter, przeznaczenie, wielkość i model jednostki strukturyzowanej,
- sposób finansowania jednostki strukturyzowanej,
- wartość bilansową aktywów i zobowiązań związanych z udziałami w jednostkach strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji oraz ich zestawienie z maksymalną wartością ekspozycji na stratę,
- wszelkie wsparcia udzielone jednostce strukturyzowanej niepodlegającej konsolidacji, kiedy nie istnieje taki obowiązek umowny (w tym powody udzielenia takiego wsparcia).

Spostrzeżenie

W projekcie dotyczącym konsolidacji RMSR uwzględnia przypadki występujące w czasie kryzysu finansowego, kiedy to instytucje finansowe dostarczały funduszy lub innych form wsparcia spółkom sekurytyzacyjnym i inwestycyjnym, które same założyły albo wypromowały. Zamiast pozwolić na ich upadek i utratę reputacji, instytucje finansowe zainterweniowały i w niektórych przypadkach przejęły kontrolę nad tymi spółkami.

W toku przygotowywania ostatecznej wersji MSSF 10 Rada zdecydowała, że ten rodzaj "ryzyka reputacji" nie stanowi sam w sobie dostatecznej podstawy do konsolidacji jednostki. W MSSF 12 zawarto jednak wymogi dotyczące ujawniania informacji w odniesieniu do jednostek strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji, które mogą być przydatne przy ocenie ekspozycji jednostki na ryzyko reputacji.

Spostrzeżenie

Rozważając odpowiedni poziom agregacji MSSF 12 wskazuje, że należy wziąć pod uwagę zarówno dane ilościowe, jak i jakościowe dotyczące ryzyka i zwrotów związanych z poszczególnymi jednostkami oraz miejsce każdej jednostki w hierarchii ich istotności.

Agregacja danych

MSSF 12 wymaga w kilku obszarach podawania szczegółowych informacji (na przykład w odniesieniu do wszystkich znaczących wspólnych przedsięwzięć i poszczególnych jednostek zależnych, których udziały niesprawujące kontroli są znaczące na poziomie grupy kapitałowej) oraz stanowi, że informacje o udziałach w jednostkach zależnych, wspólnych przedsięwzięciach, wspólnej działalności, jednostkach stowarzyszonych i strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji należy prezentować oddzielnie, ale dopuszcza agregowanie danych na pewnym poziomie w ramach poszczególnych klas jednostek.

Standard wymaga, by poziom szczegółowości ujawnianych danych zaspokajał potrzeby użytkowników sprawozdania finansowego, ale jednocześnie zapobiega podawaniu zbyt wielu potencjalnie nieprzydatnych szczegółów. Jednostka może agregować ujawniane dane, ale tylko pod warunkiem, że nie utrudnia to ich zrozumienia.

MSSF które jeszcze nie weszły w życie albo nie zostały jeszcze zatwierdzone przez UE

Nazwa Standardu	Tytuł	Obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się (lub później)	Zatwierdzony* lub oczekuje się zatwierdzenia (wg raportu EFRAG z dnia 7 czerwca 2011)
MSSF 9 (listopad 2009)	Instrumenty finansowe	1 styczeń 2013	nie określono jeszcze terminu
MSSF 10 (maj 2011)	Skonsolidowane sprawozdania finansowe	1 styczeń 2013	nie określono jeszcze terminu
MSSF 11 (maj 2011)	Wspólne ustalenia umowne	1 styczeń 2013	nie określono jeszcze terminu
MSSF 12 (maj 2011)	Ujawnienia na temat zaangażowania w inne jednostki	1 styczeń 2013	nie określono jeszcze terminu
MSSF 13 (maj 2011)	Wycena wartości godziwej	1 styczeń 2013	nie określono jeszcze terminu
Znowelizowany MSR 27 (maj 2011)	Jednostkowe sprawozdania finansowe	1 styczeń 2013	nie określono jeszcze terminu
Znowelizowany MSR 28 (maj 2011)	Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólne przedsięwzięcia	1 styczeń 2013	nie określono jeszcze terminu
Zmiany do MSSF 7 (październik 2010)	Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji	1 lipiec 2011	III kwartał 2011
Zmiany do MSSF 1 (grudzień 2010)	Ciężka Hiperinflacja i usunięcie sztywnych terminów dla stosujących MSSF po raz pierwszy	1 lipiec 2011	I kwartał 2012
Zmiany do MSR 1 (czerwiec 2011)	Prezentacja składników innych całkowitych dochodów	1 lipiec 2012	nie określono jeszcze terminu
Zmiany do MSR 12 (grudzień 2010)	Podatek odroczony: realizacja aktywów	1 styczeń 2012	I kwartał 2012
Zmiany do MSR 19 (czerwiec 2011)	Poprawki do rachunkowości świadczeń po okresie zatrudnienia	1 styczeń 2013	nie określono jeszcze terminu

Przydatne linki

MSSF

www.deloitte.com/pl/MSSF

Publikacje i aktualne informacje dotyczące MSSF.

www.iasplus.com

Na tej stronie można znaleźć aktualne informacje dotyczące zmian w MSSF i interpretacjach oraz praktyczne materiały źródłowe.

www.iasb.org

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR)

www.ifac.org

Międzynarodowa Federacja Księgowych (IFAC)

US GAAP

www.fasb.org

Amerykańska Rada ds. Standardów Rachunkowości

www.sec.gov

Komisja ds. Papierów Wartościowych i Giełd USA

Polskie Standardy Rachunkowości

www.mf.gov.pl

Ministerstwo Finansów

www.kpwig.gov.pl

Komisja ds. Papierów Wartościowych i Giełd

www.kibr.org.pl

Krajowa Izba Biegłych Rewidentów

www.skwp.org.pl

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce

Unia Europejska

www.europa.eu.int

Unia Europejska (strona główna)

www.efrag.org

Europejska Grupa Doradcza ds. Sprawozdawczości Finansowej

www.fee.be

Europejska Federacja Księgowych

www.cesr-eu.org

Komitet Europejskich Regulatorów Rynku Papierów Wartościowych

Deloitte

www.deloitte.com/pl/audyt

Dodatkowe informacje dotyczące usług, programów, szkoleń i publikacji

www.deloitte.com/pl

Deloitte Polska

www.deloitte.com

Deloitte Global

Nasze publikacje

Nasze publikacje poświęcone MSSF w języku polskim

Tytuł	Opis
 Praktyczny przewodnik po MSSF 2011	Przewodnik zawiera streszczenia zapisów wszystkich MSSF z uwzględnieniem zmian w MSSF wydanych do końca października 2010 r. oraz porównanie z Ustawą o rachunkowości (PSR).
 Wzór skonsolidowanego sprawozdania zgodnego z MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku	Wzór skonsolidowanego sprawozdania finansowego opracowany w celu zilustrowania ujawnień wymaganych przez Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską, dla sprawozdań finansowych sporządzanych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 stycznia 2010 roku i później.
 Lista kontrolna ujawnień wymaganych w sprawozdaniach finansowych wg MSSF sporządzonych według stanu na 31 grudnia 2010 roku	Lista kontrolna stanowiąca podsumowanie wymogów Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) dotyczących ujawnień i prezentacji. Lista kontrolna jest narzędziem pomagającym użytkownikom w stwierdzeniu, czy zostały spełnione wymogi MSSF dotyczące prezentacji i ujawniania. Nie obejmuje natomiast wymogów MSSF dotyczących ujęcia i wyceny.
 Przewodnik po znowelizowanych standardach MSSF 3 i MSR 27 Połączenie jednostek gospodarczych i zmiany struktury własnościowej	Przewodnik poświęcony jest przede wszystkim sposobom rozliczania połączeń jednostek gospodarczych zgodnie z MSSF 3(2008). W odpowiednich miejscach zawiera on odniesienia do MSR 27(2008) – w szczególności w odniesieniu do definicji kontroli, rozliczania udziałów niesprawujących kontroli oraz zmian struktury własnościowej.
 Przewodnik po MSR 34 Śródroczna sprawozdawczość finansowa	Przewodnik ten omawia Standard jako całość, wytyczne zastosowania Standardu oraz przedstawia liczne praktyczne przykłady. Dodatkowo Przewodnik ten zawiera wzorcowe śródroczne sprawozdanie finansowe mające na celu zilustrowanie wymogów prezentacji i ujawnień informacji dodatkowych w myśl MSR 34 jak i Listę kontrolną zgodności z Standardem.
 Przewodnik po MSSF 8 Segmenty Operacyjne	Publikacja przedstawia najważniejsze zasady związane z implementacją i zastosowaniem MSSF 8, wykorzystując liczne przykłady zastosowania poszczególnych rozwiązań zawartych w standardzie, jak również przykładowe formy prezentacji danych o segmentach operacyjnych.

Publikacje można uzyskać bezpłatnie na stronie Deloitte: www.deloitte.com/pl/MSSF oraz IAS Plus: www.iasplus.com/country/poland.htm.

Kontakt

Więcej informacji można uzyskać od członków
Zespołu Technicznego Deloitte Audyt.

Członkowie Zespołu Technicznego Deloitte Audyt:

Piotr Sokolowski

Partner

E-mail:

psokolowski@deloitteCE.com

Marcin Samolik

Starszy Menedżer

E-mail:

msamolik@deloitteCE.com

Przemysław Zawadzki

Menedżer

E-mail:

pzawadzki@deloitteCE.com

Paweł Tendera

Starszy Specjalista

E-mail:

ptendera@deloitteCE.com

Deloitte świadczy usługi audytorskie, konsultingowe, doradztwa podatkowego i finansowego klientom z sektora publicznego oraz prywatnego, działającym w różnych branżach. Dzięki globalnej sieci firm członkowskich obejmującej 140 krajów oferujemy najwyższej klasy umiejętności, doświadczenie i wiedzę w połączeniu ze znajomością lokalnego rynku. Pomagamy klientom odnieść sukces niezależnie od miejsca i branży, w jakiej działają. 169 000 pracowników Deloitte na świecie realizuje misję firmy: stanowić standard najwyższej jakości.

Specjalistów Deloitte łączy kultura współpracy oparta na zawodowej rzetelności i uczciwości, maksymalnej wartości dla klientów, lojalnym współdziałaniu i sile, którą czerpią z różnorodności. Deloitte to środowisko sprzyjające ciągłemu pogłębianiu wiedzy, zdobywaniu nowych doświadczeń oraz rozwojowi zawodowemu. Eksperti Deloitte z zaangażowaniem współtworzą społeczną odpowiedzialność biznesu, podejmując inicjatywy na rzecz budowania zaufania publicznego i wspierania lokalnych społeczności.

Nazwa Deloitte odnosi się do jednej lub kilku jednostek Deloitte Touche Tohmatsu Limited, prywatnego podmiotu prawa brytyjskiego z ograniczoną odpowiedzialnością i jego firm członkowskich, które stanowią oddzielne i niezależne podmioty prawne. Dokładny opis struktury prawnej Deloitte Touche Tohmatsu Limited oraz jego firm członkowskich można znaleźć na stronie www.deloitte.com/pl/onas.

Powyższa publikacja zawiera jedynie informacje natury ogólnej. Deloitte Touche Tohmatsu Limited, Deloitte Global Services Limited, Deloitte Global Services Holdings Limited, Deloitte Touche Tohmatsu Verein, firmy członkowskie oraz podmioty stowarzyszone nie świadczą tym samym, ani nie przedstawiają w tej publikacji porad księgowych, podatkowych, inwestycyjnych, finansowych, konsultingowych, prawnych czy innych. Nie należy także wyłącznie na podstawie zawartych tu informacji podejmować jakichkolwiek decyzji dotyczących Państwa działalności. Przed podjęciem jakichkolwiek decyzji lub działań dotyczących kwestii finansowych czy biznesowych powinni Państwo skorzystać z porady profesjonalnego doradcy. Deloitte Touche Tohmatsu Limited, Deloitte Global Services Limited, Deloitte Global Services Holdings Limited, Deloitte Touche Tohmatsu Verein, firmy członkowskie oraz podmioty stowarzyszone nie ponoszą odpowiedzialności za jakiegokolwiek szkody wynikające z wykorzystania informacji zawartych w publikacji ani za Państwa decyzje podjęte w związku z tymi informacjami. Osoby korzystające z powyższej publikacji robią to na własne ryzyko i ponoszą pełną związaną z tym odpowiedzialność.

© 2011 Deloitte Polska. Member of Deloitte Touche Tohmatsu Limited